

Марко Сергій Іванович, завідувач кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії факультету №1 Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;
Гангур Назарій Володимирович, аспірант кафедри кримінального процесу Львівського державного університету внутрішніх справ

ОРГАНІЗАЦІЙНІ Й ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ РОЗСЛІДУВАННЯ ПОРУШЕНЬ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ТА СУМІЖНИХ ПРАВ

Процес побудови демократичної, правової держави відбувається на фоні загострення низки економічних, соціальних, політичних та правових проблем. Відбуваються зміни не тільки у сфері державотворення та правотворення, а й у ставленні суспільства до певних цінностей. Зокрема, змінюється відношення соціуму до норм, що врегульовують відносини у сфері охорони авторського права і суміжних прав. З огляду на це, не викликає сумніву актуальність та важливість дослідження проблем протидії злочинності, спрямованої на порушення авторського права і суміжних прав, зокрема пошук шляхів оптимізації доказування при розслідуванні порушень авторського права і суміжних прав.

В ході проведення початкових слідчих (розшукових) дій здійснюється закріплення матеріальних і ідеальних слідів кримінального правопорушення. Як правило, в рамках початкового етапу розслідування зазначених кримінальних правопорушень найбільш часто проводять огляди, обшуки, допити, призначають експертизи. При проведенні даних слідчих (розшукових) дій часто виникають труднощі організаційного і тактичного характеру. Зупинимось на них детальніше.

Допит – невід’ємна, обов’язкова слідча (розшукова) дія під час розслідування будь-яких кримінальних правопорушень. Питання організації і тактики проведення допитів всебічно досліджені кримінально-процесуальною наукою, криміналістикою, юридичною психологією. Процесуальний порядок допиту свідка і потерпілого визначається ст. ст. 166-171 КПК України[1].

Потерпілому у кримінальному провадженні можуть бути задані такі питання: 1) хто є власником прав даного об’єкту; 2) якими правостановлюючими документами це підтверджується; 3) за яких обставин створювався об’єкт інтелектуальної власності, хто брав участь у його створенні; 4) який збиток заподіяний вчиненням злочином, із чого він складається й де перебувають підтвердуючі документи; 5) чи передавалися які-небудь, кому-небудь права на даний об’єкт і де перебувають підтвердуювальні це документи, 6) яка шкода ділової репутації підприємства заподіяна злочином і в чому вона полягає, 7) чи є у потерпілого легальні зразки об’єкта й де вони перебувають; 8) на яких підприємствах виготовлялися легальні зразки, їх компоненти (поліграфія, упакування тощо), де перебувають договори із зазначеними підприємствами; 9) чи велися які-небудь переговори з особами, які порушили право, чи оформлялися із цього приводу які-небудь документи; 10) чи попереджались особи, які порушують права інтелектуальної власності про неприпустимість таких дій [2, с. 170].

Необхідно враховувати, що часто власник торгової точки і контрафактного товару, а також продавець – одна і та ж особа, зазвичай, він визнає свою вину в частині придбання, зберігання і продажу контрафактного товару, приховуючи при цьому точне місце його придбання. Буває, що продавець і власник контрафактного товару - різні люди. При цьому продавець – це найманий працівник, зазвичай схильний, до співпраці з правоохоронними органами, хоча з певною долею ймовірності не визнає своєї вини у вчиненні кримінального правопорушення і стверджує, що не мав уявлення про те, що поширює саме контрафактну продукцію. Разом з тим продавці залишаються важливими свідками вчиненого кримінального правопорушення.

Необхідно також, використовуючи фактор раптовості, провести допит власника (керуючого) торгової точки. Поряд із зазначеними вище питаннями у нього необхідно з’ясувати відомості про місце придбання контрафактної продукції; осіб, які здійснюють оптову торгівлю (їх імена, прізвища, адресу, телефони, електронну адресу та ін.).

Під час допиту продавця можуть бути з’ясовані такі питання, які відносяться до події кримінального правопорушення: як давно особа займається підприємництвом, у тому числі в даній торговій точці; яким видом діяльності; чи зареєстрована особа як приватний підприємець, де і коли, яке є цьому підтвердження; як давно займається розповсюдженням контрафактної продукції, яке має уявлення про розповсюджувану продукцію; де отримує товар, як документуються витрати і прибутки, пов’язані з розповсюдженням контрафактної продукції, як здійснюється оплата; хто є фактичним керівником торговими операціями і статусним власником; коли і в якій кількості надійшли в продаж відповідні предмети, і якими супровідними документами підтверджувалося їх надходження в продаж; скільки зразків вже продано і скільки залишилося на складі (в іншому сховищі); чи знає він основні відмінні ознаки ліцензійної продукції; які є документи на товар, де вони знаходяться; який прибуток за день від торгівлі, у які саме дні здійснюється торгівля, яка виручка за день до затримання і перед цим; чи усвідомлює особа, що продукція контрафактна; чи знає особа про наявність кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності; чи затримувалась особа раніше за аналогічні правопорушення, чи знає про затримання інших осіб за такі правопорушення; скільки товару і якого, було у наявності торгового дня, за якою

ціною він продавався, скільки продано, який саме товар; чи знає розповсюджувач осіб (місце роботи, проживання тощо), від кого одержує контрафактну продукцію, потрібно з'ясувати прикмети зовнішності, одяг, державний номер і марку використовуваного транспортного засобу тощо; кому він збуває товар; відомості про осіб, які брали участь у транспортуванні, та інші питання.

Особі, яка займалася дрібнооптовою й роздрібною торгівлею, можуть бути задані такі запитання: 1) як довго здійснювалася нею торгівля об'єктами інтелектуальної власності; 2) за яких обставин була придбана контрафактна продукція, хто є її власником; 3) чи було відомо, що продукція є контрафактною, і на чому ґрунтувалися ці знання; 4) чи притягувалася особа раніше до юридичної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності; 5) яка кількість продукції була реалізована; 6) за яких обставин була зроблена контрольна закупівля; 7) де перебувають документи на товар і документи, які дають право здійснювати торгівлю; 8) чи здійснювався облік отриманої і реалізованої продукції й де перебувають ці документи; 9) чи здійснювалася реалізація легальної продукції й де перебувають документи на неї; 10) який дохід був отриманий від реалізації контрафактної продукції і як він розподілявся; 11) чи пред'являлися претензії по якості реалізованої продукції; 12) чи відомі особі ознаки легальної продукції, які відрізняють її від контрафактної; 13) як пояснювалася більш низька ціна продукції в порівнянні з аналогічною ліцензованою продукцією, реалізованою в прилеглий торговельній точці; 14) чи перевірялася контрафактна продукція при її придбанні й реалізації, у тому числі й на можливі шкідливі програми; 15) де зберігається товар, приготовлений для реалізації (в автомашині, складі, контейнері тощо); 16) хто займався торгівлею поруч із його торговельною точкою; 17) чи були постійні клієнти, як їх можна встановити; 18) чи зареєстрована особа як підприємець; 19) чи платить особа у встановленому законом порядку податки [2, с. 168–169].

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 13 квіт. 2012 р. №4651-VI. – Режим доступу: zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/print1458049476321499. – Назва з екрана.

2. Бояр А. О. Основи інтелектуальної власності : навч. посіб. / А. О. Бояр. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – 265 с.